Czym jest chemioterapia? Jak działa

Chemioterapia (nazywana też chemią) to leczenie raka za pomocą leków, które niszczą komórki nowotworowe. Działa, zabijając szybko rosnące komórki lub zatrzymując ich wzrost. Ponieważ wpływa też na niektóre zdrowe, szybko rosnące komórki, może powodować działania niepożądane, takie jak zmęczenie, ale często poprawiają się one po zakończeniu leczenia.

Wersja w skrócie

Chemioterapia (nazywana też chemią) to rodzaj leczenia raka za pomocą leków, które niszczą komórki nowotworowe.

Działa, zabijając komórki nowotworowe i inne szybko rosnące komórki albo zatrzymując ich wzrost. Lekarze stosują chemioterapię z dwóch głównych powodów:

- **Aby leczyć raka:** może służyć do wyleczenia raka, zmniejszenia ryzyka jego nawrotu albo zatrzymania lub spowolnienia jego wzrostu.
- **Aby łagodzić objawy raka:** może zmniejszyć guzy, które powodują ból i inne problemy.

Chemioterapia wykorzystuje leki, które zabijają szybko rosnące komórki nowotworowe lub spowalniają ich wzrost.

Jak chemioterapię łączy się z innymi metodami leczenia

Chemioterapię stosuje się w leczeniu wielu rodzajów raka. U niektórych osób jest to jedyne leczenie. Najczęściej jednak stosuje się ją razem z innymi metodami leczenia raka.

W połączeniu z innymi metodami chemioterapia może:

- zmniejszyć guz przed operacją lub radioterapią (nazywa się to chemioterapią neoadjuwantową)
- zniszczyć komórki nowotworowe, które mogły pozostać po operacji lub radioterapii (nazywa się to chemioterapią uzupełniającą, czyli adjuwantową)
- sprawić, że inne metody leczenia będą działać lepiej
- zabić komórki nowotworowe, które wróciły lub rozprzestrzeniły się na inne części ciała

Dlaczego chemioterapia powoduje działania niepożądane

Chemioterapia zabija szybko rosnące komórki nowotworowe. Zabija też lub spowalnia zdrowe komórki, które szybko rosną i dzielą się. Są to na przykład komórki wyścielające jamę ustną i jelita oraz komórki, dzięki którym rosną włosy. Uszkodzenie tych zdrowych komórek może powodować działania niepożądane, takie jak owrzodzenia w jamie ustnej, nudności i wypadanie włosów.

Działania niepożądane często ustępują lub mijają po zakończeniu chemioterapii.

Najczęstszym działaniem niepożądanym jest zmęczenie, czyli uczucie wyczerpania i braku sił. Możesz się na nie przygotować, jeśli:

- poprosisz kogoś, aby zawiózł Cię na chemioterapię i odwiózł do domu
- zaplanujesz czas na odpoczynek w dniu chemioterapii i następnego dnia
- poprosisz o pomoc w przygotowaniu posiłków i opiece nad dziećmi w dniu chemioterapii i przez co najmniej jeden dzień po niej

Działania niepożądane występują, ponieważ chemia wpływa też na zdrowe, szybko rosnące komórki.

Praktyczne poradniki o działaniach niepożądanych pomogą Ci śledzić, co dzieje się między wizytami: owrzodzenia w jamie ustnej podczas leczenia raka, nudności podczas leczenia raka, zmęczenie podczas leczenia raka, gorączka podczas chemioterapii oraz niska liczba białych krwinek podczas chemioterapii.

Czego się spodziewać

Jak jest podawana. Chemioterapię można podawać na wiele sposobów. Mogą to być tabletki, kapsułki lub płyny, które połykasz (doustnie). Może trafiać bezpośrednio do żyły przez kroplówkę (IV). Może to być zastrzyk albo krem wcierany w skórę. Najczęściej podaje się ją przez kroplówkę, za pomocą cienkiej igły wprowadzonej do żyły w dłoni lub w dolnej części ramienia. Może być też podawana przez cewnik (cienką, miękką rurkę), port (małą płytkę umieszczoną pod skórą) albo za pomocą pompy.

Gdzie się ją otrzymuje. Chemioterapię możesz otrzymywać podczas pobytu w szpitalu, w domu albo ambulatoryjnie w gabinecie lekarza, w przychodni lub w szpitalu. Ambulatoryjnie oznacza, że nie zostajesz na noc.

Jak często. Schematy leczenia bardzo się różnią. Chemioterapię często podaje się w cyklach. Cykl to okres leczenia, po którym następuje okres odpoczynku. Na przykład możesz dostawać chemioterapię codziennie przez jeden tydzień, a potem mieć trzy tygodnie bez chemioterapii. Te cztery tygodnie tworzą jeden cykl. Okres odpoczynku daje organizmowi szansę na regenerację i wytworzenie nowych, zdrowych komórek.

Poproś o plan na piśmie. Przed pierwszym cyklem zapytaj o nazwę schematu leczenia i o to, ile trwa jeden cykl. Zapytaj, ile cykli się przewiduje i ile trwa każda wizyta. Zapytaj, jakie leki bierzesz

w domu i kiedy mają być badania krwi. Zapytaj, jaka temperatura oznacza gorączkę, z powodu której trzeba zadzwonić, i jakiego numeru używać w nocy i w weekendy.

Najlepiej nie pomijać żadnego leczenia. Czasami lekarz może zmienić Twój harmonogram, jeśli występują u Ciebie pewne działania niepożądane. Jeśli tak się stanie, lekarz lub pielęgniarka wyjaśni Ci, co robić.

Jeśli w Twoim harmonogramie jest podana konkretna nazwa schematu, zobacz: FOLFOX, FOLFIRINOX, R-CHOP, ABVD, AC-T lub Carboplatin-Taxol. Informacje o tym, jak zorganizować dzień kroplówki, znajdziesz w artykule Co spakować na chemioterapię.

Skąd będziesz wiedzieć, czy leczenie działa

Będziesz często widywać się z lekarzem. Podczas tych wizyt zapyta on, jak się czujesz, i zbada Cię. Zleci też badania medyczne i badania obrazowe. Badania mogą obejmować badania krwi. Badania obrazowe mogą obejmować rezonans magnetyczny (MRI), tomografię komputerową (CT) lub pozytonową tomografię emisyjną (PET).

Nie można ocenić, czy chemioterapia działa, na podstawie jej działań niepożądanych. Niektórzy uważają, że silne działania niepożądane oznaczają, że chemioterapia działa dobrze. Inni sądzą, że brak działań niepożądanych oznacza, że nie działa. Żadne z tych przekonań nie jest prawdziwe. Działania niepożądane nie mają nic wspólnego z tym, jak skutecznie chemioterapia zwalcza Twojego raka.

Lekarz ocenia, czy chemia działa, na podstawie badań i skanów, a nie Twoich działań niepożądanych.

Jedzenie i praca podczas chemioterapii

Chemioterapia może uszkadzać zdrowe komórki wyścielające jamę ustną i jelita. To może powodować problemy z jedzeniem. Powiedz lekarzowi lub pielęgniarce, jeśli masz trudności z jedzeniem. Pomocna może być też rozmowa z dietetykiem.

Wiele osób może pracować podczas chemioterapii, o ile dostosują harmonogram pracy do tego, jak się czują. Jeśli Twoja praca na to pozwala, sprawdź, czy możesz pracować w niepełnym wymiarze godzin albo z domu w dni, gdy źle się czujesz. Wielu pracodawców ma obowiązek prawny zmienić Twój harmonogram pracy zgodnie z Twoimi potrzebami podczas leczenia raka.

Kiedy szukać pomocy wcześniej

- **Zadzwoń pod numer 911 lub jedź na szpitalny oddział ratunkowy, jeśli** nie możesz złapać oddechu, boli Cię w klatce piersiowej albo czujesz, że zaraz zemdlejesz i nie możesz utrzymać się w pozycji pionowej. Nie czekaj na otwarcie przychodni. Nie prowadź samochodu samodzielnie.
- **Zadzwoń do swojego zespołu onkologicznego natychmiast, gdy** temperatura wyniesie 100,4°F (38°C) lub więcej (cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/fever.html) albo pojawią się

dreszcze i poty. Chemia obniża liczbę białych krwinek, które zwalczają infekcje, a CDC traktuje gorączkę podczas chemioterapii jako nagły przypadek medyczny. Użyj numeru dostępnego w dzień i w nocy i nie czekaj do rana. Jeśli nie możesz szybko się z nikim skontaktować, jedź na szpitalny oddział ratunkowy i powiedz personelowi, że jesteś w trakcie chemioterapii.

- **Natychmiast zadzwoń do swojego zespołu lekarzy, o każdej porze dnia i nocy, jeśli** wokół portu lub linii dożylnej pojawi się zaczerwienienie albo obrzęk, podczas oddawania moczu czujesz pieczenie albo owrzodzenia w jamie ustnej uniemożliwiają Ci jedzenie, nawet przy prawidłowej temperaturze (CDC (cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/symptoms.html)). Według NCI (cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/infection) zakażenia wymagają pilnej pomocy. Prawidłowy wynik pomiaru nie jest powodem, by czekać.
- **Zadzwoń do swojego zespołu lekarzy w ciągu jednego lub dwóch dni, jeśli** nudności sprawiają, że nie możesz utrzymać pokarmu w żołądku, albo luźne stolce nie ustępują. To problemy, które łatwo rozwiązać na początku, a trudno później.

Na podstawie wiarygodnego źródła

To tłumaczenie treści edukacyjnych na prosty język, oparte na źródle: Narodowy Instytut Raka. Aby uzyskać pełne i aktualne informacje, przeczytaj oryginalne źródło. Tylko do celów edukacyjnych — to nie jest porada medyczna. Zawsze rozmawiaj ze swoim zespołem opieki.

Narodowy Instytut Raka: cancer.gov/about-cancer/treatment/types/chemotherapy

Zaktualizowano: 2026-09-30

Masz prawo do bezpłatnego tłumacza. Szpitale i przychodnie w Stanach Zjednoczonych, które otrzymują fundusze federalne, muszą zapewnić wykwalifikowanego tłumacza bez żadnych kosztów dla Ciebie. Możesz o niego poprosić w recepcji lub przed wizytą. Nie musisz prosić członka rodziny ani dziecka, aby tłumaczył za Ciebie.

Online: cancerexplained.org/languages/pl/chemotherapy

Przetłumaczono z angielskiego artykułu na cancerexplained.org. Wersja angielska jest tą, która została sprawdzona ze źródłem.

Educational information only, not medical advice. An AI-assisted editorial system helped prepare this page. No named medical reviewer has reviewed it unless one is listed.

Można bezpłatnie drukować, kopiować i udostępniać bez zmian. Nie trzeba prosić o pozwolenie. Prosimy nie zmieniać treści medycznych. Źródło: cancerexplained.org. Informacje edukacyjne, nie porada medyczna.